

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Kül. monostorutca 181. szám.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr., 2-ször 6 kr., 3-szor 5 kr., s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasensteint és Voglernél (Wollzeile 9. sz.).

Nyilvántartási ár: 20 kr. első bejelentés mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m.

kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, fél évre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Pest, május 30. 1867.

(D.) Azon tény felett, a mely a magyar törvényhozás emelkedett eszméi által egy nemskára szentesítendő alapörvényben érvényesülend, s mely a közös monarchia két részét nemcsak egymással megosztotatja, de úgy a monarchia mindkét fötényező részének belbékéjét s külbiztonságát biztosítandja; e tény felett az európai közvélemény kimondá ítéletét.

Egyetlen hang sem emelkedett az európai nagyobb nemzetek sajtójában s diplomatiánál, a mely a magyarok politikai mely belátásáról elismeréssel ne szólna, a hivatalos „Moniteur” vagy a clericalis „Monde” éppen úgy, mint a vörös tollas „Opinion Nationale” csak elismeréssel szólnak a magyarok magatartásáról, s angol, porosz s orosz lapok, Ausztria s hazánk szebb korszakát látják eszméinkben, s hogyan hangzik Deák neve a Dunától az Océánig? eléggé bizonyítja az, hogy a legtávolabb földi műiparosok szöveteit állítanak elé Deák arcképevel, tollakat, műszközöket Deák nevével neveznek el stb., s valjon hogyan állhat népszerűségében az olyan név, melyet a nyereszkes tudó, élelmes műipar kizsákmányolni hasznosnak vél?

Mikor Lengyelország alkotmánya felett a cserélkező hatalmakkal gyáván alkudozott s nagy romlását előkészítette, azt mondá a poroszok legnagyobb királya Frigyes: ha a lengyel férfiak azon politikai jellemmel bírnának, melylyel nejeik, akkor e nemzet fenntartaná magát; de Lengyelország férfainak nincs jelleme, pártoskodnak s meghajolnak az erőszak előtt. Lengyelországnak veszni kell.

A magyarokról, egy néhány szélsősésködő magyaron kívül, senki ilyesmit nem beszél. Európa tanuja volt annak, mily szilárdan utasítottuk vissza Bach durva és vérengző erőszakát, s Schmerling néperkölesrontó incselkedéseit, kezeinket téve Corpus jurisunkra, mint Luther a bibliára, s rendíthetetlenül állva meg nemzeti suverainitásunk legitim alapjain.

Gunyolódta, hogy procuratoroskodó nemzet vagyunk, hogy törvényeinkhez ragaszkodunk, nem akarták érteni ígérletünket s követeléseinket, ígértük, hogy koronánk méltóságát tiszteletben tartjuk és tartatjuk; ígértük, hogy törvényeinket, a mint alkotmányunk restituitatit, törvényes uton, a korona biztonsága, s a monarchia összes népeinek erősbulése, s a birodalom összegének európai tekintélye érdekében a kor kívánalmait szerint tovább fejlesztjük.

És az uralkodó megérté a szót, mely előtt doctrinair miniszterei s burocratai siketek maradtak, más alkotmányosabb légkörből hozatott magának tanácsadót, s kihallgatta a mi tanácsainkat is. És a passiv ellentállás után nemzetünk a tettek terére lépett, államtörvényt alkotott magának és a monarchiának, mely ellen az uralkodónak s tanácsadónak nem lehetett kifogása, mert igazságon és méltányosságon alapszik. Ezen magatartást becsülte Európa, s a minket feladni törekvő osztrák intelligencia meghajolva az igazság szava előtt, ma programjában nem kíván többet, mint hogy oly alkotmányt nyerjen Ausztria, a minőt a magyar királyság bir.

Mi eladtuk hazánkat, a midőn annak oly alkotmányt vívtunk ki, melyet a nálunknál népesebb s vagyonban, civilizációban kifejelettebb Ausztria népeinek legkitünőbb celebritásai, magoknak óhajtanak, s mint elérendő eszményt tüzték alkotmányos küzdelmök elé?

Mi eladtuk alkotmányunkat, hogy merev utopiák miatt makacsul nem usztunk szemben a század és közös népjog s a confederalis erőfejtés kívánalmaival, hogy nem tettünk úgy, mint Horvátszág, s pöffeszkedő nagyságunk érzetében nem huztuk chinai falakat magunk és azon más nemzetek között, kiket a historia velünk egy uralkodó alá csatolt, s kikért ha mi vétünket ontottuk a spanyol, francia, orosz és porosz háromszázados hadjáratokban, most, midőn a minket közvetlenül fenyegető keleti válság emelkedik, közös viszonyaink által fejlett közös

védelmi kötelességeinket egymás kölcsönös fenntartása végett, legközelebből talán éppen saját evidens érdekünkben megalapítottuk?

A magyar nemzet elhatározása nagylelkű és igazságos volt; nagylelkű, mert feladni tudta husz éven át türt végtelen szenvedéseit, megbocsátott árthatlanul kiontott véreért, felül emelkedett azon vérmezőkön, hol még halottjainak vándor szellemei boszszuért kiáltoznak, s uralkodó és nemzet kezét nyújtva kimondák a nagy amnestiát, hogy számolva így a multtal, elfogulatlan tiszta tekintet velhesenek a jövőbe; és igazságos volt, mert nem kívánt többet magának, mint a mennyit a birodalom másik felének fennhagyott, két nyílra osztotta a testvéri vagyon, s oda küldé Ausztria népeinek „válaszszák”, a melyket tetszik, mert a kettő egyforma, a dualismus, a paritás elve ez.

S ha az európai közvélemény elismeréssel nyilatkozik politikai magatartásunkról; s ha Ausztria reactioja hanyatlak az eszméinken derengő elfogulatlan és önzetlen igazságosság előtt; ha így politikánk kiün sikert, benn diadalt arat: azt köszönhetjük azon nagy és erős párt nagy egyetértésének s bátor magatartásának, mely vissza nem rettent a szükséges engedékenységtől akkor is, midőn voltak benn, a kik ezt önfeláldozásnak, hazáulásnak akarták keresztelni; de kiknek merész vadjai a nemzet józan ítélete előtt mélyebb viszhang nélkül enyésztek el.

Azt is mondák, hogy a Deák-pártot a tekintélylyel leigézett pártfegyelem tartja össze, csaknem azt akarták elhitetni, hogy e párt, mint juhnyáj megy egy kolomp után.

Mi, kik e párt benső viszonyait ismerjük, önértéssel utasíthatjuk vissza az ily gyanúsítást. Nem pártfegyelem tartá össze a Krisztust és apostolait, hanem az eszme; azon új tan, mely a boszuállás helyett a szeretetet hirdette, s mely a villámokkal parancsoló Zeüsz helyett, az emberek szerető atyját állítá fel az Isten fogalmául.

Mi a forradalom és visszatorlás helyett a béke és egyetértés szelleme iránt voltunk lelkesülve; ez eszme, e hangulat volt a kapocs, mely minket Deákkal összefűzött, ki öregebb s kényelmesebb ember, hogysem egyéni rábeszéléseivel, elszédítő biztatások s ígéretek maszlágával szédített volna zászlói alá s legtöbbünkkel soha sem is beszélte, sőt kimondom, hogy ha nem rokon elvek s közös meggyőződés kötött volna minket össze, nem volt soha párt, mely fejelemetlenebb lett volna, mint a miénk, s melynek így nem volt népszerű központja.

Az egész Deák-pártban az egy gróf Andrássy Gyula bírna a népszerűség azon tulajdonaival, melyek által ő, mint villany, személyes tevékenységével is pártját áthatolni képes lehetne, neki is e részben nagy akadályul szolgál fényes családi állása, mely miatt ő is nehezen fejtheti ki azon felvilágyzó népszerűséget, melyet egykor Kosuthnál tapasztalhatunk mindazok, kik őt ismertük s vele érintkezhetünk.

A Deák-pártban sok a tudós, az akadémista és komolyabb írók, tudorok nagyrésze itt van; határozott elvek, meggyőződések embeirei; tántumok vagy sorsuk által kellő anyagi jólét kényelmek közt élve, s bizonyos, inkább maga után jártató, mint más után járó modort bírva; egy szóval, ha e párt corifaeusainak elvei nem volnának plausibilisek, bizony nem tudom minő fejelem varázsa kötné e pártot össze, mert a népszerűség ígérétével bizony nem bírnak ők, s e részben a baloldal főbbjei sokkal inkább felülmulják a miénket.

Midőn így keresték népszerűség nem áll itt a pártfegyelem alapjain, talán pártunk szigoruan van szervezve; talán Deák óriás tekintélyének nevében szabad véleményünk megvan köteve? A világért sem! Az erőles Somsich állott elé egy tervvel, melyet Pulszky is pártolt, s mely által pártunknak benn s künn az országban egy szerves egységgé kellett volna átalakulni; s Deák maga ova kodott ez ellen, s a szabad vélemény és a meggyőződés jogát maga emelte a pártfegyelem fölé.

Igen, nyíltan mondhatom, hogy minket semmi tekintély, semmi pártfegyelem, hanem

hazánk érdekében teendők körül benső meggyőződés, az elvek, az eszmék egysége tartott össze, s habozásainkban egyes kérdésekben, kiválólág Deák tiszta és világos érveit, elfogulatlan, önzetelen hazafiságának s bölcsességének előpéldája ragadtak magokkal. Nem állunk tehát mi semmi megalázó vagy kényszerítő pártfegyelem alatt. Ha az, a mit, mint törvényhozók, nagy többségünk által tettünk s teendünk, a haza üdvére válik — a miről így vagyunk meggyőződve — akkor az érdem azé, a ki azon kiengesztelési eszmék átviteleért, melyek lelünkben voltak kifejlődve — saját óriás népszerűségét bátran tette kockára; ha pedig a késő tapasztalat azt fogná bebizonyítani — a mit nem hiszünk — hogy elhatározásaink a hazára nézve üdvösek nem valának, akkor a mi pártunk nagyobb s kisebb tagjai bátran magunkra vesszük a felelőség reánk eső részét, s épp ezért bátran kimondjuk most is, hogy nem pártfegyelem, nem rábeszélések, nem varázsszónoklatok szédítő hatásai, nem a hatalom ígéretei, hanem benső meggyőződés vezetett elhatározásunkban; azon benső meggyőződés, mely minket arról győzt meg, hogy azzal, a mit tettünk, oly sokáig szenvedett, oly sokáig szerencsétlen hazánkat ragadtuk ki azon örvényből, mely őt elnyelni készült.

A királyi hitlevelé szövege.

Mi Első FERENCZ JÓZSEF stb

Mint Magyarország s társországainak apostoli királya adjuk emlékeztetl jelen hitlevelünk rendében: hogy, miután dicsőségesen uralkodott Felséges I. Ferdinánd ur ausztriai Császár, Magyarországnak e néven V. királya, a Mi mélyen tisztelt és szeretett nagybátyánk, még 1848-dik évi december 2-dikán Olmützben kelt lemondó levelénél fogva, mind az ausztriai császári koronáról, mind pedig az uralkodása alatt állott többi országai koronáiról ünnepélyesen lemondott; miután továbbá fenséges császári királyi főherceg Ferencz Károly ur, a Mi mélyen tisztelt és buzgó szeretett édes atyánk, a kit az örökösödés rende szerint a trónöröklés illetett volna, erről lett lemondását ugyanazon alkalommal hasonló ünnepélyességgel nyilvánította: az 1723. évi 1. és 2. törvények által megállapított örökösödési rend szerint Reánk, mint törvényesen jogosult örököse szállott Magyarországban és társországaiiban a trónöröklés. Mi tetteg at is vettük az uralkodást, közbejött súlyos akadályok miatt azonban az 1791-ik évi 3. t. cikk által kijelölt határidő alatt, mint Magyarország és társországai királya Magunkat meg nem koronázathattunk. Később 1861-dik évben megkoronázatásunk végett összehíván az országgyűlést, Felséges Ferdinánd ur császárnak s királynak mélyen tisztelt nagybátyának és Fenséges császári királyi főherceg Ferencz Károly urnak fiai tisztelettel szeretett édes atyánknak említett lemondási okiratait az országgyűlés elé terjesztettük; megkoronázatásunk azonban a fenforgott viszonyok és nehézségeknél fogva még ekkor sem teljesülhetett.

2. Ujabbán Összehívtuk tehát 1865-dik évi december 10-dik napjára Pest szabad királyi városunkba a jelen országgyűlést királyi felavatásunk s koronázatásunk végett, s ezen országgyűlést saját legmagasabb Személyünkben Mi magunk nyitottuk meg és vezértük folytonosan. Hoszsasabb tanácskozások után Isten kegyelméből végre sikerült atyai szívünk öröme az alkotmány visszaállítása által elhárítani azon nehézségeket, a melyek miatt királyi felavatásunk és koronázatásunk eddig elhaladt.

3. Azon aggodalmakat pedig, melyeket az 1861-diki országgyűlés felséges Császár és Király V. Ferdinánd ur, mélyen tisztelt és szeretett nagybátyánk, és fenséges császári királyi főherceg Ferencz Károly ur fiai tisztelettel szeretett édes Atyánk, lemondási okirataikra nézve ismételt felirataiban Elénk terjesztett, eloszlatta felölös miniszteriumunknak a jelen országgyűlés színe előtt Nevünkben tett nyilatkozata, melyben legmagasabb jóváhagyásunkat kijelenté arra nézve, hogy az említett lemondásoknak formahiányából az ország törvényes önállására s függetlenségére nézve káros következtetések ne vonathassanak, s a trólemondás ténye jövőre Magyarország külön megemlítése, s értesítése mellett, az alkotmányos hozzájárulással történték, s e részben az ország jogainak biztosítására tinnepélyes megkoronázatásunk után azonnal külön törvény is alkottassék.

4. Az ország rendei és képviselői tehát tekintetbe véve a hazai törvények rendeletét, azok értelmében Minket, mint Magyarországot és társországai trónjának és koronájának törvényes és valósgos örökösét, mentől előbb megkoronázatni óhajtván; jobbágyi hódolattal járultak Elénk s alázattal kérték, hogy Mi az ország sarkalatos törvényei szerint mindenestre még szerencsés megkoronázatásunk előtt kiadandó koronázási hitlevelünkben az ország jogai biztosítására az alább irt cikkeket s minden azokban foglaltakat kegyelmesen elfogadni, királyi hatalmunkkal helybenhagyni, megerősíteni, s mind magunk kegyelmesen megtartani, mind mások által megtartatni méltóztatnánk. Mely cikkek tartalma következő:

5. Szentül és sértetlenül megtartandjuk s királyi hatalmunkkal mások által is meg fogjuk tartatni az 1723-dik évi 1. és 2-dik törvényekkel megállapított királyi trónöröklést; — az 1791-ik évi 3-dik törvények értelmében teljesítendő koronázást; — Magyarországot s társországai alkotmányát, törvényes függetlenségét, szabadságát és területi épségét. Szentül és szigoruan megtartandjuk s királyi hatalmunkkal mások által is megtartatjuk Magyarországot és társországai törvényesen fenálló szabadságait, kiváltságait, törvényszerű szokásait, és az eddigel országgyűlésileg alkotott s dicső Elődeink, Magyarországot koronázott királyai által szentesített, valamint ezután országgyűlésileg alkotandó s Általunk, mint koronázott magyar király által szentesítendő törvényeit, minden pontjaikban, cikkeikben és záradékaikban úgy, a mint ezeknek értelme és gyakorlata a király és országgyűlés közös megegyezésével fog megállapittatni; kivéve, mindazáltal dicsőült II. András 1222-dik évi törvényének azon megszüntetett záradékát, a mely így kezdődik: „Quod si vero Nos, ezen szavakig: „in perpetuum facultatem.” Mindezek biztosítására szolgál azon királyi Eskünk is, a melyet jelen királyi levelünk tartalmára dicső Elődeink I. Ferdinánd koronázási esküje szövegének alapján koronázatásunk alkalmával le fogunk tenni.

6. Az ország szent koronáját az ország lakosainak régi törvényes szokása, s a hazai törvények szerint az országban fogjuk mindenkor tartatni, s a kebelükből válsáktólönbségre való tekintet nélkül választott és megbízott világi személyek által őriztetni.

7. Magyarország és társországai mindazon részeit és tartományait, a melyek már visszaszerezettek, és azokat, a melyek Isten segédelmével ezután fognak visszaszerezettetni, koronázási eskünk értelmében is, a nevezett országhoz és társországaihoz visszacsatolandjuk.

8. Abban az esetben, melyet Isten kegyelme messze távoztasson, — ha az ausztriai főhercegek mindkét nemének magvaszakadása, elsőben is: a dicső emlékeztetl ősatyánk VI-dik, illetőleg III-dik Károly; utána dicsőült I. József; végre: dicsőült I. Lipót császárok és magyar királyok ágyaikból leszármazó örökösök kihaltával bekövetkeznék, — a király-választás és koronázás előjoga az 1723-ik évi 1. és 2. t.-cz. rendelet szerint is visszaszáll Magyarországra és társországaira, s ezen országoknál régi szokásaik szerint a sértetlenül megmarad hajdani érvényében és állapotában.

9. A mint fentebb az 1. pontban foglaltatik, valahányszor jövendőben ilyen koronázás Magyarországon országgyűlésileg teljesítendő: Örökösünk és Utódaink, a koronázandó örökös királyok kötelesek lesznek mindannyiszor ezen hitlevelbeli biztosítások elfogadását előrebocsátani, és az esküt is letenni.

10. Mi tehát az országgyűlés fennebbi kérését kegyelmesen fogadván, atyai szívünk kegyes hajlamánál fogva a fennebbi beigtatott összes cikkeket, s mindazt, a mi azokban foglaltatik, egyenkint és összesen helyeseknek s Előttünk kedveseknek valljuk, s azokhoz kegyelmes megegyezésünkkel hozzájárulunk; igérvén, és királyi szavunkkal biztosítván Magyarországot és társországait, hogy mindezen előrebocsátottakat Magunk is megtartandjuk, és bármely rendű s állásu alattvalóinkkal is megtartatjuk, — a mint azokat jelen hitlevelünkkel elfogadjuk, helybenhagjuk és megerősítjük.

11. A minek hitelére s bizonyására jelen levelet saját kezünkkel aláírunk és királyi pecsétünk ráfűggesztésével megerősítettük. Kelt stb.

Országgyűlési tudósítás.

A képviselőház ülése június 1-jén.

Elnök: Somsich Pál; jegyző: Ocsvai Ferencz. A miniszteri padon: gróf Andrássy Gyula miniszterelnök ur, báró Eötvös József,

Gorove István, Horváth Boldizsár, Lónyay Menyhért, gr. Mikó Imre és b. Wenckheim Béla miniszter urak.

A mult ülés jegyzőkönyve hitelesítettik. Bónis képviselő bemutatja a pesti nyomdászok kérvényét a nyomdai cautio elengedése tárgyában. Ez okmány a kérvénybizottsághoz tétetik át, azon utasítással, hogy azt mielőbb tárgyalja s arról jelentést terjesszen a ház elé.

Elnök jelenti, hogy Rösse Miklós, Torontál-megyében megválasztott képviselő benyújtotta megbízólevelét.

Napirenden van a koronázási hitlevél tárgyában választott küldötség jelentésének tárgyalása. Cservai Ferenc jegyző olvassa az országos küldötség jelentését, és az ahhoz mellékelt miniszterelnöki nyilatkozatot.

Halász Boldizsár képvis. mindkét okmányban azt az elvet látja fölláttva, mintha az 1861-diki országgyűlés ő Felsége V. Ferdinánd és Ferenz Károly ő cs. kir. Fensége lemondásában csakis formahiányt talált volna. Ő ellenkezőleg lényeges hiányt talál ama lemondásokban. Azért szeretne volna, ha a miniszterium az adott nyilatkozat helyett oly actákat terjesztett volna elő, melyekben az ő Felsége előtt levő két trónörökös lemondása foglaltatnék.

Nem a jövődre vonatkozó biztosítékról van szó, hanem arról, mi fog történni ma. Nem nyugnyugszik tehát meg a miniszterelnök nyilatkozatában. Ki tudja, valjon V. Ferdinánd ő Felsége valószínűleg lemondott-e a magyar trónról? (Derültség.) Utasítandónak véli a miniszteriumot, hogy eszközölje ki V. Ferdinánd ő Felsége oly nyilatkozatát, mely által az országgyűléssel diplomátice tudatja, hogy a magyar trónról valószínűleg lemondott.

Csikó Sándor képvis. azt kérde, ha a ház már meg is alapította a miniszteri mindenhatóságot, van-e még reménysugár, hogy a nemzet jogai is biztosíthatassanak? Nem ismeri el, hogy a fejedelem lemondása oly tény, melyhez hozzájárulni a nemzetnek nincs joga. Szólv felirathat akarja ő Felségét megkérteni, hogy eszközölje ki a szabados lemondási okmányokat.

Tisza Kálmán képviselő nem azon álláspontból, melyet e kérdésben 1861-ben elfoglalt, hanem a többség által akkor elfogadott felirat szempontjából akarja az ügyet tárgyalni. Ezért törekvése oda irányul, hogy a haza közjogának megszerzése mindazon biztosítékokat, melyeknek megszerzését az 1861-diki felirat szükségesnek találta. Szólv elősorolja az 1861-diki felirat illető helyeit, és az arra érkezett legfelsőbb leirat visszautasító válaszát, mely Magyarországot csak osztrák királyságnak tekintti. A második feliratra válasz nem érkezvén, az ügy állása ugyanaz maradt a ház előtt fekvő miniszteri nyilatkozatig. Ezt szólv a parlamenti kormányzat szempontjából olyannak tekint, mint a melyhez ő Felsége beleegyezése is biztosítottatott („Ugy van!” a jobb oldalon), tehát az 1861-második feliratra érkezett válasznak. — E nyilatkozat pedig elismeri a fenforogó formahiányokat; de nem a külön lemondási okmányok kieszközölését, hanem egy törvényalkotás aktusát ajánlja, melyben az ország óvat tesz az ezen formahiányból vonható minden következtetés ellen s jogát a jövődre fűntartja. Szólv nem tartja szükségesnek bővebben fejtegetni, hogy a miniszteri nyilatkozat igen távol van az 1861-diki királyi leirattól. Szólv ezért ragaszkodik most is ahhoz, mit 1861-ben célzott, hogy t. i. az ország joga minden szükséges biztosítékkal ellátassék; de nem ragaszkodik többé az akkor követett uthoz, s meg van győződve, hogy a biztosítékokat bizonyos föltételek mellett megszerezheti a ház, ha t. i. elhatározza, hogy azonnal készítsessék oly törvényjavaslat, mely legalább is egyidejűleg terjesztessék elő a koronázási hitlevéllel, és a törvényhozás minden factora által még a koronázás előtt elfogadtatván, azonnal a koronázás után megszentessék. Szólv szerint e törvényeziknek a következőket kellene tartalmaznia:

- 1) Hogy ő Felsége is kijelentette, miszerint a lemondásoknak úgy kell vala történniük, mint ezt az 1861-diki felirat kívánta, s hogy az ország csak miután ő Felsége ezen kijelentése által az iránt meg volt nyugtatva, hogy e részben az 1861-diki leirathat mondottakhoz többé nem tagaszkodik, egyezett bele az országgyűlés utólagos hozzájárulásába.
- 2) Az ország joga világosan óvassék meg s zárássanak ki minden, ez esetből vonható következtetések.
- 3) Határozassék meg, miképp történjék jövőben a trónról való lemondás nem csak Magyarországot előleges értesítésével, hanem annak befolyásával is. (Helyes.)

Ugyanily értelemben nyilatkozik Bernáth képviselő is.

Madarász képviselő csatlakozik azokhoz, miket Halász Boldizsár kifejtett, és az értelemben határozati javaslatot nyújt be, mondván, hogy ha a ház azt el nem fogadná, ezáltal őt azon helyzetbe hozza, hogy a koronázáshoz szükséges lépések hiányával magát a koronázást törvényesnek nem fogja tartani. (Ohó!)

Büszkőrményi képvis. az uralkodó jogát akarja védelmi a többséggel és a kormányval szemben, mely szerint már annyi becses jogát adta fel a magyar királynak az osztrák császárság számára.

Pulszky Ferenc képvis. világosan fejt ki a vitás tárgy természetét, s azt hiszi, hogy a kérdés csak az, valjon a ház megnyugszik-e a miniszteri nyilatkozatban, felhatalmazza-e a küldötséget az inaugurale diplomának ez alapon való elkészítésére, s megbizja-e egy oly törvényjavaslat elkészítésével, melyent a miniszterelnök úr nyilatkozatában javasol? (Helyes.)

Gr. Andrassy Gyula miniszterelnök úr: T. ház! Éppen nem csodálkozom, hogy némely képviselő urak részéről ez alkalommal is fölhoztak azok, melyeket e házban már többször volt alkalma hallani, t. i. a jogföladás, az alkotmány föladásának örökös szemrehányásait. Azt hiszem, t. ház, hogy a kormány és az országgyűlés többsége egyiránt elmondhatják azt, hogy multjok és egész politikai pályájuk e szemrehányásnak nem adnak elég fontosságot, hogy azt még csak visszautasítani is kellene. (Élénk helyeslés.)

Ha az, hogy mi Európa egyik legszabadelvűbb alkotmányát visszaállítani segítettük; ha az, hogy azon összefüggéseket, melyeket az 1848-ban kifejeztett ősi alkotmány még magában tartalmazhatott, a birodalom egyéb érdekeivel saját jöünk minden csorbitása nélkül összeegyeztetnünk sikerült; nem a kormányt értem itt, de azt, kinek ebben legfőbb érdeme van és vele együtt a többséget, mely őt meggyőződése szerint követte, ha minden bűnnek nevezetük a t. képviselő urak által, ugy ezen bűnért a jelen- és az utókor előtt szívesen vállaljuk el a felelősséget. (Élénk hoszszas helyeslés a közepén.)

Nem is azért szólaltam fel, hogy ezen vádakat visszautasítsam, vagy mintha attól tartanék, hogy a nemzet azoknak alaposságát el fogja binni. A nemzet sokkal inkább érti saját érdekeit, és mi bátran számíthatunk a legközelebbi korra, mely merlegbe fogja vetni azt, hogy az életbelépendő jogok a papíron és a tisztelt urak képviselődében létező eszmékhez mily arányban állanak. (Élénk helyeslés a közepén.) En ezen itélettől nem félek és nem is azért szólalok fel, mintha attól tartanék, hogy a nemzet e vádakat elhiszi, hanem felszólalok azért, mert attól tartok, hogy ama képviselő urak addig ismétlik azokat, míg végre maguk is elhiszik. (Élénk derülttség a közepén.)

Áttérek már most magára a tárgy érdemére. Azt hiszem, a kérdés igen egyszerű. A kormány a maga részéről őszintén és minden habozás nélkül elismerte, hogy igenis vannak formahiányok és épp oly őszinteséggel kijelölte ezen hiányok pótlásának útját és ebben, ugy hiszem, nem tévedett.

Elismerem, hogy az általunk ajánlott út attól, mely az 1861-diki feliratokban kijelöltetik, eltér; de azt hiszem, hogy jobbat javasoltunk, mint a mit az 1861-diki országgyűlés az akkori körülményekhez képest javasolhatott. Sokkal több erő rejlik ugyanis abban, ha egy oly törvényt alkotunk, a melyben először kimondatik az, hogy azon körülményből, mely szerint Magyarország a lemondási oklevélben külön megemlítve nem volt, Magyarország jogára nézve semmi következtetés nem vonatkozik; másodsor, ha az ország magát jövődre aziránt is biztosítja, hogy minden előforduló hasonló esetben csak az ország hozzájárulásával, tudtával, Magyarországnak külön megnevezésével és belefoglalásával történhetik intézkedések. Azt hiszem, sokkal több, sokkal nagyobb biztosítékot nyújt az, ha ő Felsége ily módon szerkezendő törvényt szentesít, mint nyújthatna bármely utólagos okmány, melynek oly formabani létesítése, mint azt törvénykönyveink megkivánánk, jelenleg a gyakorlati lehetetlenségek közé tartozik. A kormánynak tehát e tekintetben semmi egyéb szándoka nincs és nem lehetett, mint az ország jogait a legbiztosabb módon megvédeni és így a kérdés egyszerűen az: méltóztatik a t. háznak — mint előttem mondatott — a kormány abbéli nézetét elfogadni, hogy egy törvény alkotassék, melyben a nemzet joga a multra biztosítva, a jövőre nézve pedig kikötve legyen az, hogy minden hasonló esetben csak a nemzet hozzájárulásával lehessen érvényesen intézkedni; elfogadj-e továbbá a t. ház azt, hogy ezen törvény szerkesztésével azon bizottság bizassék meg, mely a koronázási hitlevél kidolgozásával lett megbizva. Ha a t. ház e kérdésekre igenlőleg felel, és a bizottság e tárgybani javaslatát a ház elé terjesztendi, csak akkor lesz idején a többi szükséges lépést elhatározni. Ez, nézetem szerint, a dolog állása és ezt ajánlom a t. ház figyelmébe. (Élénk helyeslés a közepén.)

Gr. Keglevich Béla a miniszterelnök úr előadására a maga, elvtársai és a nemzet nevében (tartós, zajos ellenmondás) felelvén, tiltakozik az ellen, hogy valaki a nemzet írott törvényeit oly könnyedén említse fel.

Patay István képvis. azt mondja, hogy a miniszter urak őt és elvtársait annyiban már megelégtették, a mennyiben ők már is hiszik, hogy az alkotmány helyre van állítva.

Következik a szavazás, melynek alapját következő három formulázott indítvány képezi:

Madarász József képviselő indítványa: A miniszterium oda utasítatik, hogy az 1861-ki fölliratokban kifejezett alkotmányos jogok biztosítása tekintetéből az ott megjelölt lemondásokat Magyarországra nézve külön-külön kieszközöljék, azokat a magyar országgyűlés utólagosan bár, de tárgyalhassa, törvénybe iktathassa és eként az ország utólag hozzájárulását kifejezhesse.

Tisza Kálmán indítványa: Határozza el a ház, hogy egy törvényjavaslat azonnal készítsessék, mely legalább is a koronázási hitlevéllel együtt az országgyűlés elébe terjesztessék, a törvényhozásnak minden tényezői által még koronázás előtt elfogadtassék, hogy koronázás után azt rögtön szentesíteni lehessen. Ezen törvényben a következők lesznek világosan kifejezve: elsőben is, hogy ő Felsége maga is elismerte, hogy a trónlemondásnak oly módon kellett volna történnie, mint ezt az 1861. föllirat kijelölte, és hogy az országgyűlés csak, mert ezen nyilatkozat által megnyugtattott arról, hogy ő Felsége sem ragaszkodik többé az 1861. évi leirat azon elvéhez, mely szerint Magyarország az osztrák császárság tartománya lenne, állott el annak követelésétől, hogy az érintett lemondások utólagosan bár, de egyenesen Magyarországhoz intéztesse. Másodsor mondja ki az országgyűlés óvását minden, jövődében e tényből vonható következtetés ellen. Harmadsor határozza meg, hogy jövőben mi módon legyen a trónlemondás Magyarországnak nemcsak külföld, de előleges értesítése és befolyása mellett eszközölendő.

Pulszky Ferenc képviselő indítványa: Nyilatkoztassa ki a ház, hogy a miniszteri felvilágosítást megnyugvással elfogadja és megbizza az országos választmányt, hogy ennek értelmében egyrészt a királyi hitlevetet elkészítse, másrészt oly törvényt hozzon javaslatba, mely a miniszteri javaslat értelmében az ország jogait megvédi.

A szavazásnál a ház többsége Pulszky Ferenc képviselő indítványát fogadja el; Bónis képvis. indítványára hozzászólván azt is, hogy a küldötség e törvényjavaslatot egyidejűleg a koronázási hitlevéllel terjesztse a ház elé.

Ezután a ház nagy bevezetői Rajner Pál felsőházi jegyzőt, ki a képviselőktől élénken üdvöztetvén, átnyújtja a főrendeknek a közönségi törvényezik tárgybán ma hozott határozatát.

Az ülés erre fölrőra félbeszakittatik.

Ismét megnyilván az ülés, a mai jegyzőkönyv felolvasatik és hitelesítettik, s elnök Joannovics György jegyzőt bizza meg, hogy a hozott határozatot jegyzőkönyvi kivonatban a főrendekkel közölje.

Ülés vége 1/2 7 órakor.

A képviselőház június 30-án tartott ülésében felolvasatott a „kir. hitlevél” szövege, a „királyi eskü-minta” és „ő csász. s apostoli Felségének V. Ferdinándnak a trónról és fens. csász. kir. Ferenz Károlynak a trónöröklésről más 1848-dik évben történt lemondásairól” szóló törvényezik. Ezek tárgyalása 4-kére tüzett ki. E nevezetes okmányok közül, idő rövidsége miatt, csak az első, a kir. hitlevetet közölhetjük most.

A felsőház június 3-ki ülésében felolvasatott a koronázási hitlevél tárgyában kiküldött bizottság jelentése, mely elfogadtatott, melyről a jegyzőkönyv elkészülvén, azonnal elküldetett a képviselőházhoz. Ezután olvastatott a képviselőháztól átküldött törvényjavaslat az 1847/8-ki III-dik t. czikk azon intézkedéseinek, melyek a nádor, mint kir. helytartó jogkörére vonatkoznak, módosításáról. Hozzá szoltak: b. Liphay, Karácsonyi László, Murányi Ignác. Elfogadtatott.

Levelezés.

Gyula-Fehérvár, május 30. (A kir. biztos úr körutja.) Ritka egy ünnepélyes nap vala az, melyet gr. Péchy Manó kir. biztos ő nagymga itteni áttutásza alkalmából szabad kir. városunk minden rendű és rangú polgársága ünneple.

Városunk értesítetvén a biztos úr közöledése fölől, abban tegnap délelőtt nálunk eddig nem élvezett gyönyörű látványt nyújtott a minden jelentékenyebb épületből kinyuló nemzeti lobogók hullámlata; ugyanannyi baráti karoknak tekintettek volna, melyek a „béke, szeretet és egyetértés” ezen a mi diadalkapunk fölött diszlo jelszók méltó jelvényeivel intének feléd Városunk ünnepélyesebb terét már 10 órakor ünnepi díszbe öltözött minden rang, nemű, állapot, faj, felekezeti nép hullámozta be; csinos lovas banderium szervezkedik, diszkocsik sorakoznak egymás után, hogy az ünnepelt vendéget már a szomszéd Portuson fogadhassák.

A portusi taraczkok robbanása fél egy óra tájban értesíté a díszes közönséget a robogó vonat közöledéséről; a biztos úr fogatát ugyanis az alvinczi út kiágazásánál csatlakozott díszes alvinczi banderium vezet, mely honoratiorokból és kokárdás román atyafiakból állott és egyesült a fehérvári és nemű díszitménnyel. Ő nagyméltóságát a portusi hídfőnél Németh Ferenz úr üdvözlé a kir. só-szállítási és letéti, sóhivatali és dohányraktári, még a k. fehérvári pénzverde, mint megannyi kir. kamarai tisztségek nevében. Ő nagyméltósága kocsijából kilépven, egyszerű úti öltönyben és szivárványt állandó benyomást tőn a jelenlévőkre, szíveket érintőleg válaszolt és mutatatta be az említett tisztségek díszes tagjait.

M. Portus innenső szélén pompás diadaliv alatt Kovács Elek úr fogadta a sz. kir. Károly-fehérvárváros hatóságai nevében; szépen emelte ki a diadalívén díszelő „Isten hozott!”

Egyetértés, béke és szeretet!” jelszók értelmét. Az ő nagyméltóságát követő viharos éljenzések fokozatosan tört ki, midőn biztos úr a szónoklatra válaszában arról is biztosított bennünket, hogy „a testvér hazák közötti unio, mint meglelt tény, semmi feltételektől nem függ többé.”

Hatalmas látványt nyújtott innenül ő nagyméltósága kísérete. A csatlakozott díszlovások már Fehérvárt üdvözölték, midőn a nagyszámú diszkocsik és kíváncsi nép hosszú vonalának vége még Portusnál hátrongott. A városi piac közepén emelt díszkapu alatt, melyen e föllirat: „Áldás hazánkra és kir. kormányzónkra!” díszelgett, Szaboszlav Gy. úr üdvözlé a városi közönség nevében ő nmlgát, ki itt is, miután bizalmat és reményt tápláló és rövid szavakkal válaszolt volna, a városházhoz méltóztatott egy kis üdítő kitértést tenni. Itt először is a városi minden felekezeti papáság díszesportozatának élén ngos Ráduly János nagyprépost úr tartott üdvözlő beszédet, melyben hazafias és egyházi szellemű hevíltlen köszönté biztos ő nagymglában edes hazánkra bekövetkezendő egy jobb kort hirdető békeangyalát, egy a mennyei legfőbb Felségnek, mint kegyelmes királyunk ő Felségének. Kormánybiztos úr ő nagymglga itt adott válaszában azon jelentékeny állást emel ki, melyet a papáság és időkől fogva társadalmunkban alkotmányosan elfoglalt a napjainkban is igen háládatosan foglal el, tekintve azon jótékony befolyást, melyet polgári ügy, mint egyházi szent hivatásához képest a társadalmi rétegekre oly hathatosán gyakorol. Következett a káptalani tagok és jelenlevő lelkészségek bemutatása. Itt láttuk a helybeli katonaság tisztsztségét is tisztelni. Künn a pítvarok iskolás leánygyermekek gyöngéd koszorujától volt körülölvén, kik a magas vendég útját virágokkal hintették be; ily díszort képeztetett lentebb a növekvő papáság, mire ő nagymglga újból siető kocsijára lépett.

Azonban az izraelita imaház előtt emelt diadalkapu alatt, melyen ezen értelmű héber szavak fénylének: „Áldott, ki az úr nevében jó.” Ft. Friedmann Abraham főrabbi úr megint föltartoztatta ő nmlgát egy jól szerkesztett magyar szónoklattal, mely a nemzetiségek egyesége s az izraelita faj hazafini jelentősége körül forgott. Ő exelja megfelelő válasz-beszéd után robogó kocsik kíséretében folytatta útját, maradandó emléket hagyván a város polgárainak elevenebben rezgésbe hozott lelkében.

A fehérvári kísért ő exelját a város határáig, t. i. a Jovuly-árkáng kísérté, hol Kovács Elek a város nevében a kormánybiztos ő nmlgának „Isten hozzá!”-dot mondván, ugyanott a Bilak tövében emelt diadalkapu alatt ns. Alsó-Fehérmegye tisztelgéseinek engedett tért. Megemlíthetjük itt Vadasdy László szolgabíró úr igen eredeti köszöntő beszédét, melyben ezen történelmileg híres vidék egyes nevezetes helyeire mutatott.

I. F. J.

Küküllőmegye, május 28-dikán. — A főispán által május 28-dikán nemzetiség különbség nélkül összehívott magán értekezlet kimondotta, hogy ámbár ezen értekezlet nem érzi magát hivottattnak Küküllőmegyét képviselni, s ámbár megmagyarázhatlan az, hogy a visszaállított alkotmány sarkkövének a koronázás ünnepélyéhez kívántató előkészületekről tanácskozás végett sem engedtetett meg a Királyhágon inneni megyei képviselő bizottmányok összehívása; mindazonáltal tekintve az idő rövidségét, azon homagialis loyaltitásnál fogva, melylyel már ősei ezen megyei birtokosságnak, a király s a koronázás nemzeti ünnepélye iránt viseltettek, most sem óhajthatják, hogy egyedül Küküllőmegye, melyet ugy, mint megyét, megkérdezni nem akartak, a koronázási ünnepélyről elmaradjon. Megválasztottuk díszlovainkat s megszavaztuk számukra az aláírás útján begyűlendő 3 ezer forintot. Az aláírást 200 forinttal kezdette meg az ősz, de hazafias s emberbaráti tetteiről még főispánsága korából ismeretes gr. Haller Ignác, ki gyöngéledése miatt nem jöhetett ugyan el, de minden nélkülözhető pénzt — mint írá — egy buzditó levél mellé csatolva, a főispánhoz beküldötte.

A szép példa hatással volt, csakhamar a főispán aláírt 200, Ugrai gr. Haller György 200 fíot, s alig másfél óra alatt 1574 fíot volt együtt. De ez a megszavazott összegnek csak felét képezvén, meghatározatott a jelen nem volt birtokosokat is az adakozásra felszólítani, s ha az összeg így sem telne, előlegesen kölcsön vesszük a hiányzó pénzt, azután első aláírásunk arányában kiradjuk magunkra.

Díszlovaink: Pálffy Domokos, Boér Kálmán és Elek György. A megye elrongyolott zászlóját főispán gróf Bély Ferencné ő nsga újítja ki. Indítványozták, hogy 3 díszlovaink, a megyei három nemzetiséget is képviselve, de ezen megistiztetésről a románok szerényen lemondottak, a szászok nem kívánták igénybe venni, mivel indítványozó által kimondatott, hogy csak azok küldetessenek, kik az abszolút rendszert nem szolgálták.

Higgadtan észlelve az értekezlet magatartását, legyen kegyelem bűnös fejünknek egy pár reflexiót tehetni! Ha Küküllőmegye a közjó iránti lelkesülésben mindig ekkint egyesül, bizonynyal egyike leend a Királyhágon inneni megyék hazafiságban elsőinek. A mai értekezlet nyilván bizonyítja; de azt nem értjük, hogy egy „magán érte-

kezleten mikint lehetett helye a főispánt interpellálni, hogy miért nem hívta meg a vármegye egész birtokosságát? Azt hisszük azért nem, mert értekezletet és nem négyülést akart tartani; tapasztalt dolog ugyanis, hogy kevés higgadt ember sikeresebben tanácskozik, mint számos, kevésbé higgadt.

A miniszterium kinevezése óta meggyűlölt számtalan értekezlet tartott, s mi eredményrel? Látnunk egy feliratot a miniszteriumhoz; hallottunk, hogy pártbékülés történt, olvastunk is pártfegyelemről, de hogy azon számtalan értekezletekre ezen megye tekintélyes, birtokos és értelmes egyénei közül igen sokan meg nem hívtak, azért tudunkra soha senki sem interpellált. Magánértekezletre bárkit megbírni a házigazdának jogában áll, de hogy valaki hivatalból is elmenjen és azt kérdezze: „hát engem miért nem hívtál meg?” Az bármilyen alkotmányos világban sem állhat senkinek jogában.

Eddig ez egy értekezlet volt, mely nemzetiségi és pártszínezet nélkül hívatott össze és az eredményre büszkének lehetünk, mert a hazafi áldozatok aláírásában román és szász polgártársaink velünk versenyezve vettek részt.

Kíváncsiak volnánk, hogy e megyében, minden a közjóra intézett tanácskozás: ne több szenvedéllyel s ne kevesebb eredménnyel menjen keresztül, mint a május 28-ki magán-értekezlet!

r. l.

Kővárvidéke (tisztújítás.) Újfalusi Miklós főkapitányunk elnöklése alatt legszebb renddel kezdődött, folytatódott s végződött be azon nevezetes tisztújítás, melyre Erdély minden román ajku többségben álló vármegyéi, kíváncsilag tekintve, nagy súlyt fektetnek.

Derék főkapitányunknak tapintatdús vezetése, várakozásunknak teljesen megfelelt s élet bűlése, minket nemzeti szélsőségek sötét éjjelében tébolygó, s egymás ellen ingerkedő magyar és román honfiakat edes egy testvérré olvasztott össze.

Ezen magos érdem kiemelése mellett nem lehet megtagadni a méltánylatot e vidék összes értelmiségétől, s kivált annak volt tisztikarától is, mely a testvériséggel létrehozatalára néző főkapitányt ö magának mindenütt segédkezett nyújtott.

En a kenyértörés miatt néha félrevágó aprólékos személyeskedéseket nem érintem, hanem egyenesen a gyűlésezés történelmi vázlatát írom le kezdetül végig.

Május 7-én 1867. d. n. 4 órakor főkapitány úr elnöklése alatt, 40 biztormánytag által előleges értekezletet tartott, a mikor is, mielőtt a tisztikar candidatiójára került volna a sor, az ezen kapitányság felvirágzását érdeklő 32 pontot olvasott fel, melyek közül első helyre tette a megyeháza felépítésének rögtön megkezdését, s ez által a román intelligencia kebelének azon hurját érinté, melynek megrendítése elragadó varázs hangokban történt, az ajkukon: éljen! szétválasztás!

Ezek után tudatá, hogy ámbár a törvény a candidatio jogát az ő kezébe tette le, de ő azt megosztja a conferentiával, ajánljon mindenik állomásra, kinek kit tetszik, ő az ajánlottakból fog háromot candidálni később, s aztán a választás ezekből fog megtörténni. Ujra éljen és szétválasztás hangzott el minden ajkon.

Buttyán László a nyelv ügyben azt indítványozta, hogy Kővárban a román nyelv legyen a közigazgatási nyelv. Medán követ, hogy a miniszteriumhoz is oláhul írjanak.

Újfalusi ö mlga mindkét indítványt szívéből pártolja, minden nemzetben s így a románban is azt becsüli leginkább, ha saját vallása, nemzetisége és nyelvéhez szerelmi hűvel ragaszkodik, akarja, hogy a miniszteriumhoz románul írjunk; azonban Magyarországon 7 élő nyelven beszélnek, s bármelyik írjon saját nyelvén, elfogadják, s ha meg nem érti, visszaküldi, hogy írják meg magyarul is; így lesz a román feliratokkal is, ő legszívesebben pártolja a román feliratot, ha az értekezlet célzavartólátja s nem háramlik a késedelmezésből kár a kapitányságra, ezen tárgy bevégzetlenül maradt.

A candidatusok névsorát a két előjegyző és főkapitány úr följegyezték, s ezzel az előleges értekezlet szétoszlott, s a kortések saját állomásaikat a kijelölt helyeken elfoglalták.

Május 8-án d. e. 10 órakor kezdődött meg a valódi biztormányi restaurationalis gyűlés.

A megyeház kapuja és udvara magyar és román nemzeti lobogókkal vegyesen díszlett.

A gyűlés, zöld galyakból felemelt sátor alatt, kint a szabad ég alatt tartották.

Főkapitány ö mlga, a tisztelő küldöttség meghívására, éljenzések közt foglalta el elnöki széket.

Gyönyörű magyar díszöltöny ékíté alakját.

Remekül szerkesztett megnyitó beszédét, szép csengő hangon, előbb magyarul, aztán románul elmondván, megjeleneztetett s szétválasztást.

Ezután Medán Endre, volt főjegyző, előolvassása után, mindnyájunk ünnepélyes felállása közben, letette az esküt a király hűségére főkapitány ö méltósága.

Pap József első alkaptányt elfogadó beszédében szép magyar nyelven üdvözlő főkapitány urat,

S m u e z e r p r e p o s t f ö t i s t e l e n d ő s é g e h a l a f e l i r a t o t i n d i t v á n y o z a m a g y a r f e l e l ő s ö r s z á g l á r k a r h o z é s a h a z a l e g n a g y o b b f i á b o z, D e á k F e r e n c z e h e z.

Medán Endre nem lát semmi hálfeliratot szükségesnek, mert az oláhok még eddig semmit sem nyertek. Az oláhok arany-büllája az octoberi diploma, ez inkább megérdemelné a hálfeliratot a királyhoz; de a román népen semmit sem könnyít magyar miniszteriumhoz semmi felirat. Szétválasztás.

Újfalusi főkapitány nagyon pártolja Medán indítványát, még eddig sem magyar, sem román nem nyert semmi könnyítést a miniszterialis kormányzat által, és ebben Medán úrnak tökéletes igaza van, tehát nincs semmi, mit megköszönjünk, s miért hálfeliratot tegyünk és meg vagyunk győződve, hogy az indítványozó úr sem azt értette, hogy köszönetünket kifejező hálfeliratot tegyünk, hanem csakis azt értelmelte, hogy, miután nem Kővárvidéke közönsége meg van győződve arról, hogy az ö F e l s é g e által ujonnan kinevezett magyar felelős miniszterium az egész országnak s így Kővárvidéknek is boldogságát minden erejéből előmozdítani törekszik, ennél fogva küldjünk egy elismerő nyilatkozatot, melyben egyszersmind fejtjük fel nemzeti, vallásos, nyelvészeti és politikai sérelmeinket, s kérjük azok lehető hamarsággal orvoslását! Szétválasztás. Ezen tisztelő felirat elkészítésére Keselyi u. g. e. eszperes elnöklése alatt egy biztormányt nevezett ki, mely azt a másnapi ülésre elkészítse, helyes, szétválasztás és éljen dörögött el: Éljen a magyar miniszterium! Éljen Deák Ferencz!

Medán és Keselyi román nyelven indítványozták, a román nyelvnek kizárólagos használatát a kapitányságban, és hogy a miniszteriumhoz is románul írjanak.

A p r k e r e c z i g. e. l e k e s z i g e n s z é p b e s z é d e t t a r t o t t a r r ó l, h o g y b á r m i n ő h ő s z e r e l e m m e l r a g a s z k o d i k i s s a j á t r o m á n n y e l v é h e z, m e g i s i l y s o k n y e l v ű o r s z á g b a n e g y e t l e n k ö z i g a z g a t á s i n y e l v n e k l e n n i k e l l, é s ő n a g y M a g y a r o r s z á g o n i l y e n n e k c s a k i s e g y e d ű l a g y ű n y ö r ű c s e n g e s ű l, s z é p e n k i m i v e l t m a g y a r n y e l v e t ö s m e r i.

Főkapitány úr mindkét indítványt hön pártolja, sőt kijelenti, hogy a legszívesebben beleegyez abba is, hogy 6 hónapig senki se ne beszéljen, se ne írjon egy betűt is Kővárban magyarul, ha cseláranysónak lájják e szegény megye felvirágzására s boldogsága megalapítására, sőt ezen nyilatkozatát öhajítja jegyzőkönyvbe iktatni.

Medán: ez lehetetlen — a nyelvügy bevégződött — egy főjegyzőnk van, ki magyarul fog írni a kormányhoz, s helyeinek a politikumokban vegyesen, a törvénykezésnél magyar nyelven folynak.

A vitaközlások végeztével megkezdődött a tisztújítás, a régi tisztviselők mind hivatalt kaptak, csak is Bóta László sz. bíró maradt ki, mert ő előre lemondott volt.

Első alkaptány Pap József, második Fülöp István, főjegyző Drágos Pál, főjegyző Buttyán László, aljegyző Békési György, főorvos Kulcsár János. Törvényszéki ülnökök: Sebe Sándor, Medán Endre, Katona Miklós, Horvát-Tiboldi Dániel. Szolgabírák: Pap Miklós, Drágos László, Hosszu János, Takács Zsigmond és Pap Sándor. Itt minden magyar és román hivatalt kapott, a többi ezután kap. Teljes kibékülés van. *)

Bíró Sándor.

KÜLFÖLD.

— A mai „Neue Fremd.“ közli az alsóház felirati tervét. A tervezet bírálja a sistirozás időszakát; reméli, hogy a magyar koronaországok irányabani viszonyok rendezésére szerencsés megoldás jöved létre; hangsúlyozza a ház azon kötelezettségét, hogy az alkalmat a viszonyok rendezésére készséggel kell felhasználnia; a birod. tanács alkotmányos jogaira nézve hasonló kezességet kíván azzal, mint a minót a magyar alkotmány él vez. Sajnája a felirati terv, hogy a hadkiegészítési törvény a népképviselőt beleegyezése nélkül bocsátott ki, s örömmel üdvözlöi e miniszterfelelősségi törvény előterjesztése iránt tett ígéretet. Az egyesületi jog és a sajtótörvény — ugymond a terv — alkotmányos szellemű szabályozást kívánnak. A concordatumnak alkotmányos reviziója elutasíthatatlan szükségesség. Az alsóház a pénzügyi előterjesztésekre a legelkülönösebb figyelmet fordítandja. Ausztriának benn, mint kifelé egyaránt békére van szüksége. A császári kormány által az európai béke fenntartására tett sikeres lépések értékét fokozza az császárnak azon nyilatkozata, hogy a visszatérülés minden gondolata távol van tőle. Ausztria jelenleg oly forduló ponton van, mely annak egész jövőjére és léteire elhatározó. Az alsóház azon lesz, hogy nagy feladatait folyvást tanúsított loyálisával és odaadásával oldja meg. Vajha Ausztria összes népei azon meggyőződéstől lennének áthatva, hogy csupán egyesített erővel lehetséges leküzdeni azon balviszonyokat, melyek bennünket már a közel jövőben sújthatnak. — A felirati viták megkezdése mind az alsó-, mind a felsőházban hétfőre van kitűzve.

A mai „Wiener Abp.“ a Washingtonban lévő ausztriai követnek e hó 30-ka ejelén kelt táviratát

*) Kérjük tudósítási szíves folytatására hasonló táviratgyilagos modorban. Szerk.

közli, mely jelenti, miszerint ott csak annyit tudják, hogy Campbell értesítései szerint Escobedo május 15-én bevette Queretarót; és hogy a mexicói császár föltétlenül megadta magát.

A bécsi udvar egy bizalmi férfi fog Miksa császár ügyében Washingtonba, és ha kell Mexicoba menni. Wydenbrugg osztrák washingtoni követnek egy ideérkezett sürgönye megerősíti a császárnak elfogadását.

FRANCZIAORSZÁG. Az európai uralkodók Párisban időzése alkalmából valószínűleg több európai égető kérdés, ha nem is hivatalos úton, hanem bizalmas eszmecsere folytán szóba fog jönni, leginkább valószínű ezen föltétele az Európa békéjét folytonosan veszélyeztető keleti kérdést illetőleg. A „Debatte“ párisi levelezője szerint a módus procedendi nézve a garantizáló hatalmak — Oroszország kivételével, mely még nem nyilatkozott — megegyeztek volna, s ez abból állana, hogy a védbatalmasságok képviselői értekezésbe fenné magokat egy előkelőből összehívandó gyűlekezettel, mely a candidoták öhajításait és követeléseit formálázná. E javaslatot Franciaország tette, a bécsi és st. jamesi kabinetek pedig már is készséggel csatlakoztak hozzá.

A moldvai zsidók üdvöztetése tárgyában nemcsak a francia külügyminiszter szólalt fel, hanem maga Napoleon császár is levelet intézett a fejedelemből, melyben figyelmezteti arra, minő nagy tömegekben üldözik ki a zsidókat. Ennek hatása az lett, hogy a fejedelem rögtön erélyes rendeletet adott, melyben az üldözés folytatását megtiltja, s a kibujdosott zsidókat visszahívja.

NÉMETORSZÁG. Berlin, május 31. A követekháza a mai ülésben az észak-német szövetség alkotmányát második felolvasás után névszerinti szavazás mellett 227 szóval 93 ellen elfogadta.

A felhivatalos porosz „Provinz. Corres.“ szól a fejedelmi párisi látogatásról: Európa a külső, békés egyetértés helyreállításának új, öröndetes jelét találja a fejedelmek látogatásában, a francia udvarnál; a magas fejedelmi személyek érintkezése teljesen biztosítja a tartós egyetértést s a népekbe bátorságot önt, hogy az egyaránt öhajított, nyugodt, üdvös kifejlődést biztosítsák.

TÖRÖKORSZÁG. Konstantinápoly, máj. 31. A mai „Levant Herald“ szerint Fuad basa a hatalmak képviselőihez ujjolag egy körjegyzéket küldött, melyben a porta összes panaszait recapitulálja és Görögországot a súlyos következményekért felelőssé teszi.

A krétai kérdésben, mint a régi „Presse“ írja, nemcsak Ausztria, hanem Anglia is tiltakozott az általános szavazat alkalmazása ellen, kijelentvén, hogy a szavazás céljának előleges szabatosítása nélkül ez igen nagy nehézséggel járna. Erre aztán a francia császár jónak látta más fordítást adni a dolognak, s egy olyanféle enquete, azaz: vizsgáló bizottság alkalmazását javasla, minő annak idején a Libanonban működött. A portát fel fogják szolítani, rendeljen ki egy biztost, ki mellé a többi hatalmak szintén rendelnek biztosokat. Az is megtörténhetik, a porta teljes szabadságának megővése végett, hogy a kezdemény tőle jöhet s ő maga hívhatja fel a hatalmakat biztosok kinevezésére. Grammont hg e tervet előterjesztvén Bécsben, Beust báró beleegyezett s az internuntius utasítá, hogy e javaslatot a portán támogassa. Anglia valószínűleg szintén elfogadja, Oroszország pedig — végzi a „Presse“ — a keleti kérdésben Franciaországgal egy úton jár. — Ugy látszik, hogy megállapított dolog már az, hogy a hatalmak Krétán általános szavazást fognak sürgetni. A „P. L.“ levelezője szerint arról van szó, hogy egy nemesek gyűléséből, melyben az egyes felekezetek és nemzetiségek lesznek képviselve, egy enquete bizottság fog kiküldetni, mely a sziget helyzete és szükségletéről fog jelentést tenni.

OROSZORSZÁG. Moszkva, május 29. A prágai „Correspondenz“-nek távirják: A szláv vendégek a Sz. Pétervárról Moszkvába vivő utjokban, minden állomáson a nép által lelkesedett „szláva“ és „urá“ felkiáltásokkal üdvözöltettek és vendégszeretőleg fogadtattak; ez övatióknál fogva a vonat hét órával késélt el. Moszkvába esti 10 órakor ért a küldöttség. Roppant néptömegek várták a küldöttséget az indóházban és az utcákon és „szláva“ s „urá“ felkiáltásokkal üdvözöltettek. Az utcák kivilágítottak. A küldöttség a Kokorew szállodában lakik a Kreml áttelében. 11 órakor fényes lakoma lesz.

A szláv küldöttségek fogadtatása Oroszországban figyelemmel kísértetik a külföldi lapok által is. A „Nat. Ztg.“ bécsi levelezője ezt írja ezen fogadtatásról, május 27-ről: „Éppen nem a nyíltág biánya az, mi kitünteti azon beszédek, melyek Sz. Pétervárról, a szláv testvériségi ünnepélyek alkalmával tartattak. Oly beszédek, mint Tolstoy gróf orosz közoktatási miniszteré, Lamanski tanaré s Markowitz orosz költőé, a Sz. Pétervárról adott nemesi lakoma alkalmával, sajátágosan illusztrálják az ethnographiai congressus állítólagos tisztán tudományos jellemét. Az utóbbi szónok odaig ment, hogy az osztrák uralmat és török ö ellenséget egy színvonlra állítsa, ezt mondván: „Rigómező, melyen Lázár szerb császár 1389-ben a törökök által megveretett és a Fehérhegy (hol a császáriak a cseh király fölött győztek) még nincsenek megboszulva.“ A csehországi feudalisták kellemetlen za-

varba jöttek cseh barátaik expectoratóriái által Moszkvában. Egyfelől nem akarnak fölhagyni az ö specificus érdekeiknek annyira kedvező szövetséggel, másfelől attól félnek, hogy fölfelé kegyvesztettek lesznek, ugy annyira, hogy jövődében nehéz lesz egyszerre loyaltást és cseh patriotismust játszani.“

KÜLÖNFÉLÉK.

○ Gróf Péchy kir. biztos ö mlga tegnap Pestre utazott a koronázási ünnepélyen megjelendő.

○ Arról értesülünk, hogy kir. biztos ö mlga fölterjesztései a királyhágonnineni muncipiumnak alkotmányos szervezése tárgyában felsőbb helyen megnyerték a szentesítést, s közelebből főispáni kinevezések és megyegyűléseket összehívó rendeletek közzététele várható.

Kolozsmegye részéről Dorgó Albert, Lázár A. és Pál Gyula mint banderalisták a koronázási ünnepélyre Pestre elindultak.

— A „K“-k magán távsürgönye szerint egy felső- és alsóházi tagok összejövetelével tartott egyes ülésben kir. leirat bontatott fel, melyben az országgyűlés koronázók választására hivatván fel, legott gr. Károlyi György és b. Vay közfelkiáltással koronázókra választattak. A kir. beigtatási hitlevél és kir. eskümlnta szerkezete mindkét házban elfogadtatott. Azon teendőkre, miket a koronázásnál a nádor szokott végezni gróf Andrássy miniszterelnök választott. Koronázási ajándéknul százezer arany szavaztatott. A hitlevél szerdán (tegnap) határozottatott a királynak átadatni.

○ Jókai Mór, a „Hon“ érdemes szerkesztője a Kossuth nyílt levele tárgyában egy nobilis hangon tartott, s igen figyelemreméltó cikkben nyilatkozik. Ö 1849-ben is a legitim téren állott felfogásával, s felette érdekes és fontos azon megjegyzése, melylyel egész higgadtan s meghatólag figyelmeztet, hogy Kossuth nem itélendő többé a régi szempont szerint, s hibázik a ki ezt teszi, Kossuth többé nem áll a forradalmi téren! „Kossuth nem mondja sehol, hogy a nemzet ne egyezzek ki uralkodójával, csak azt mondja, hogy ne egyezzek hibásan.“ „Kossuth — ugymond Jókai — megtette a nagy közeledést; elhagyta a 49-ki nehéz álláspontot és a 48-diki alkotmányos törvényes álláspontot tűzi ki barátainak és véleményelleneseinek követésül. Ez egy egész világot!“ — Addig is mig e cikket másokkal együtt bövebben ismertethetjük, ajánljuk Jókai ezen nyomos megjegyzését azok figyelmébe, kik Kossuth szövegében egyik mint másik oldalról többet akarnak látni, mint a mi van.

○ A királydombhoz Felső-Fehérmegyéből küldött föld-adag tárgyában a minap egy tudósítást vettünk volt; de jónak láttuk csak igen rövid kivonathan simán említni meg lapunk 63-dik számában. Kifejeztük sajnálatunkat az éles ellentétek felett, melyek ott kifejlődtek, s mellözve tudósításunk erre vonatkozó tetteit, inkább egyszerű hivatkozással említtük, hogy „a mint a „Sieb. Blätter“-ből (nyomatékosan megírva) olvasható: ez úgy is perre adott alkalmat; ugyanis (említett lap szerint) a gróf Haller-féle hagyatékai egyik örökös birtokháborítási keresetet indított a hivatalnoki eljárás miatt, melylyel a föld vétetett.“ — Most gr. Haller József úrtól veszlünk nyilatkozatot, melyben tért követel annak kijelentésére, miszerint ö mlga táviratozott gróf Szapáry exojának, miszerint a földet ö „Almakerek jogos és törvényes birtokosa adta az apafi emlék mellől, s ily historiai jellegű föld méltán vegyülhet alkotmánydomb anyagaiba.“ Továbbá, hogy a hagyatékhoz jogigényt tartó testvérek ú. m. II. gr. Haller Ferencz, József és Klára (Földvári Józsefnő) közül a első az, ki a birtokháborítási pert indította, de utóbbiak abban nem vettek részt stb. Valamint a lapunk 63-dik számában kivonatozott levelet nem adtuk ki, ugy ezt a nyilatkozatot se közölhetjük eredeti szövegében, s ezzel megóvjuk magunkat minden pártszínezetti eljárástól ez ügyben, melyre nézve több tért nem áldozhatunk.

○ „Gazeta Transilvaniei“ 39-ik számának főcíkkében Dózsa Dániel mint miniszteri hivatalnok említtetik, s ezt folytonosan hangsúlyozva B(aritu?) ur a maga módja szerint tökéletesen jogosultnak kívánna bemutatni a fogarasvidéki „reactionarius“-nak nevezett fellépést; de — ugymond — nem tudja mennyire bocsátkozhatik vitába egy publicistával, ki egyszersmind hatalmas miniszteri hivatalnok. Hogy ez mit tesz, nem szükség magyarázni. Képzelt szellemi elnyomatás szenvedése az egész. De vajlon mikor nevezetett ki D. barátunk a miniszteriumhoz bármí állásra? Mi nem olvastuk e kinevezést sehol a hivatalos lapban, nincs is eddigelő semmi belőle, s bátran felszólíthatnók a „Gazeta“ urait, hogy vagy bizonyítsák be a „Gazeta“ functionariulu in ministeriu“ vagy tessék lovagiasan visszavonni mindazon okoskodást, mi ez alaptalan feltevésre építettett ama cikkben.

— Beküldetett szerkesztőségünkhez Brassóból azon üdvözlőköltemény, melyet Csathagy irt „királyi bizos gróf Péchy Manó ö nagyméltóságához“, s mely „Brassó, május 27. 1867“ datummal nyomtatásban jelent meg.

— Nagy férfi a kőrösömán. A napokban C. község lakossai nevezetes botrány tanni valának,

Gyár: Wien, Landstrasse, Hauptstrasse Nr. 74.